СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

РІК XLIX. Ч. 123. Джерзі Сіти, Н. Дж., субота, 31-го травня 1941. No. 123. Jersey City, N. J., Saturday, May 31, 1941. VOL. XLIX.

ТРИ ЦЕНТИ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ. ПЯТЬ ЦЕНТІВ ЗА ГРАНИЦЕЮ ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ АМЕРИКИ. Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. 4-0807. — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016. THREE CENTS IN THE UNITED STATES OF AMERICA. FIVE CENTS ELSEWHERE.

УХВАЛЕННЯ НОВИХ СИЛ ДЛЯ ПРЕЗИДЕНТА

ВАШИНГТОН. — Палата представників ухвалила президентови нове право, на основі якого він моггиме творити ріжні державні корпорації, для виконання ріжних промислових чи фінансових завдань. Проти ухвалення цього нового права гостро виступали републиканські представники, які говорили, що ухвалення цього права фактично започаткує в Америці фашистівський режім. Бо на основі того нового права президент моггиме при помочи державного гроша не лиш будувати фабрики зброї, що було дозволене вже тепер, але може, наприклад, створити корпорацію для конкуренції з націстичними експортами в полудневій Америці, чи де інде. Може створити корпорацію для витвору всяких інших продуктів, а не лише воєнних. Він теж зможе в необмежений спосіб орудувати валютою і фінансами краю.

ЧОТИРЬОХ БУВШИХ КАНДИДАТІВ ПІДДЕРЖУЄ ПРЕЗИДЕНТА.

НЮ ЙОРК. — Через радіо виголосило промови трьох бувших президентських кандидатів — Алфред Смит, Джан Дейвис і Джеймс Какс. Всі вони вповні піддержали ті думки, які в своїй останній промові виложив президент Рузвелт. Назагал, вони закликали американську націю, щоб була зєдинена біля політики президента, бо президент робить все, що потрібне для безпеки і для добра краю. Подібну промову виголосив окремо також останній републиканський президентський кандидат, Вендел Вилі.

ПЕРЕСТОРОГА ЛЯ ҐВАРДІЇ.

ФІЛЯДЕЛЬФІЯ. — В прилюдній промові новоназначений директор бюра цивільної оборони, Ля Ґвардія, сказав, що американське населення мусить чимскорше присноcобитись до нових обставин, а саме, до повного надзвичайного стану, проголошеного недавно президентом Рузвелтом. Воно мусить поводитись з духом заклику президента і мусить уникати всіх речей, які можуть зашкодити Америці. Зокрема Ля Ґвардія накликав, щоб ріжні особи в Америці в своїх прилюдних промовах і писаннях не робили чогось такого, що давалоб потіху диктаторам. Бо диктатори не можуть зрозуміти, що ріжниця поглядів в демократичній системі ще не значить розколу в нації. Вони відразу це беруть буквально і кажуть, що в середині даного краю існує розкол, який на їх думку є знаком слабости цього краю. Тому треба добре думати над тим, що говориться і пишеться, казав Ля Ґвардія.

ЗАПОТРЕБУВАННЯ СТАЛІ.

ВАШИНГТОН. — Член бюра заряду продукції, Ґано Дон, дав звіт президентови з положення сталі. Він сказав, що вже в цім році буде на один міліон і 400 тисяч тон сталі більше попиту, ніж це зможуть доставити стальовні. А на черговий рік запотребування сталі буде перевищати витвір на шість і пів міліона тон. Цей звіт є дуже знаменний. Бо ще недавно той сам Ґано Дон заявив, що запотребування сталі не перевищить теперішнього витвору сталі. Тепер Дон говорить, що попереднє обчислення було зроблене тоді, коли ще не було ухвалено „ліз-ленд" закону. Внаслідок страшенно збільшених замовлень на сталь, стальовні не можуть вповні задоволити попиту. Президент Рузвелт, довідавшись про це положення, на пресовій конференції заявив, що негайно впровадить регулювання на зужиття сталі і цивільні потреби будуть усунені взад перед воєнними.

БОЛЬШЕВИКИ ЗАСУДИЛИ НА СМЕРТЬ УКРАЇНСЬКОГО СТУДЕНТА.

НЮ ЙОРК. — Окружною дорогою прийшла тут вістка, що большевицький військовий суд засудив 13 березня ц. р. на розстріл українського студента Івана Осадцу, сина грекокатолицького священна з Литвинова, пов. Підгайці, Західня Україна.

БАНКИ ПРАЦЮВАТИМУТЬ ШІСТЬ ДНІВ.

НЮ ЙОРК. — З огляду на проголошений надзвичайний стан нюйорські банки порішили підчас літа не зменшувати працюючого тижня до пятьох днів, а будуть працювати по шість днів у тиждень.

ГАЛИФЕКС БАЧИТЬСЯ З ПРЕЗИДЕНТОМ.

ВАШИНГТОН. — Британський амбасадор Галифекс і економіст Кінс, мали побачення з президентом Рузвелтом, підчас якого говорили про ті справи, які попереднього дня порушив у своїй промові Рузвелт. Опісля вони журналістам натякнули, що приречення президента дати всяку поміч Британії і ту поміч доставити їй до рук, вже переводиться в життя. Точніше вони про це не згадували.

ПОЛУДНЕВО-АМЕРИКАНСЬКІ КРАЇ НАРАДЖУЮТЬСЯ.

ВАШИНГТОН. — Представники 21 полуднево-американських републик нараджувались над тим, щоб закріпити свою солідарність в дусі виголошеної недавно промови президента Рузвелта. Перусього вони хочуть запобігти тому, щоб держави „осі" засоблялись ріжними сировцями в краях західньої півкулі.

ЗАБРАЛИ ПАСАЖИРСЬКІ КОРАБЛІ.

ВАШИНГТОН. — Американська морська комісія забрала великий пасажирський корабель „Америка" з пасажирської лінії і поставила його до диспозиції воєнній фльоті. Правдоподібно, що з нього зроблять корабель для транспорту війська, або якихось інших воєнних матеріялів. Морська комісія рішила забрати ще три великі пасажирські кораблі.

ПРЕЗИДЕНТ ЗАПЕРЕЧУЄ НАМІР КОНВОЮВАТИ КОРАБЛІ

На пресовій конференції президент Рузвелт цілком виразно заявив, що він не задумує впроваджувати системи конвоїв. Також не задумує домагатись від конгресу повалення невтральнєстевого закону. На запит журналістів, в який спосіб він думає доставити Англії воєнні продукти, коли не думає охороняти торговельних кораблів воєнними кораблями, президент відповів вимиnаюче. Він сказав, що саме тих інформацій хотів би дуже дістати Гітлер. Президент далі говорив, що система патролювання, получена з деякими іншими способами, забезпечить Англії доставу воєнних продуктів. Конвоювання, говорив президент, фактично вже є перестаріле. Бо охорона кораблів нині залежить не лише від поверхневих узброєних кораблів, але також від субмарин, а передовсім від літаків. Всі ці три сили треба злучити разом, щоб забезпечити безпечний переїзд кораблів по морі.

НАСТРОЇ СЕРЕД СЕНАТОРІВ

Сорок сенаторів, які є проти війни, мали свої наради і па тих нарадах вони порішили, що промова президента Рузвелта фактично ще не замикає дверей перед миром. Вона була обережно висказана, ствердили вони. Але з посеред них, як Най, Венденберг, МекКарен, Гвілер, таки дуже гостро критикували президента, та казали, що це замаскований спосіб виповідження війни. Як можна обіцювати прогру Гітлера і перемогу Англії й водночас сподіватись миру? Як можна твердити, що Америка напевно доставить Англії воєнні продукти і водночас сподіватись, що не буде стріляння? — питали вони. Останні сенатори також підкреслювали факт, що президент Рузвелт в своїй останній промові не запевнив щераз американську суспільність, що Америка не вступить до війни і що американські хлопці не підуть на чужу землю проливати кров.

АМЕРИКАНСЬКА ФЕДЕРАЦІЯ ПРАЦІ ПІДДЕРЖУЄ ПРЕЗИДЕНТА

Екзекутива Американської Федерації Праці видала публичну заяву, в якій вцілости одобрює останню промову Рузвелта та каже, що зо свойого боку зробить все, щоб вповні виконати заклик президента. В тій заяві закликується робітників, щоб виконали як слід свій патріотичний обовязок; щоб поспішно виконували воєнні продукти, а передовсім, щоб не страйкували. Американська Федерація Праці, говориться в відозві, вже передтим видала заклик, щоб її робітники не страйкували. Цей заклик був виконаний її робітниками на 99%. Але в нинішні часи і цим не можна задоволятись. Треба, щоб той заклик був виконаний на сто відсотків.

ЗАВЗЯТІ РУКОПАШНІ БОЇ ЗА КРЕТУ ПРОДОВЖУЮТЬСЯ

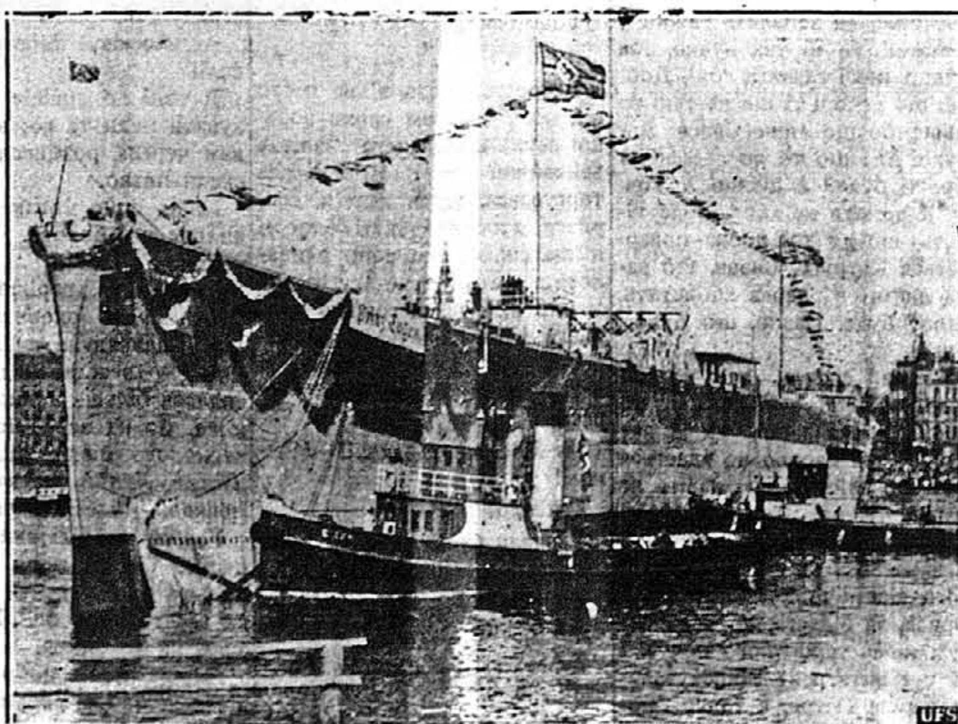
Німецькі сили на Креті зросли і тим треба пояснити, що їм знову вдалось забрати місто Канеа, столицю острова. Німецькі звідомлення заповідають, що Крета буде незабаром у німецьких руках, та що британці опускають острів. Знову британці признають, що треба було відступати зо столиці, але підкреслюють, що боротьба продовжується з усією силою. Зо звітів виходить, що майже всюди приходить до рукопашних боїв. Вже це одно вказує на те, що боротьба дійсно завзята. Американські кореспонденти твердять, що німцям таки вдалось доставити на Крету знову більші сили, та що тепер є там по обидвох сторонах майже вже однакова скількість вояків. Та німці мають таки перевагу в повітрі. Найбільші удари завдають їм британські летуни, що надлітають з Александрії й нищать головно летунське поле й німецькі літаки.

ЗГИНУВ НА КРЕТІ МАКС ШМЕЛІНҐ

З Єгипту надійшла вістка, що Макс Шмелінґ, німецький кулачний борець, що здобув свого часу світове чемпіонство, попав був ранений в британський полон, але будучи на перевязній стації, вхопив за кріс другого раненого вояка і почав втікати. За ним почали стріляти і так його вбито. Шмелінґа називали „Німецьким Джек Демпсієм". Саме задля тієї подібности до Демпсія він мав давніше чималу популярність і тут в Америці. Німецькі звідомлення подавали, що Шмелінґ був першим, що вступив на перший літак, що відлітав на Крету з першими німецькими парашутистами. Він відбував військову службу в відділі парашутистів, куди добровільно зголосився.

ЗНИЩЕНО ТРАНСПОРТИ ДО АФРИКИ

Британські летуни затопили кілька транспортових кораблів, що везли воєнні матеріяли з Італії до Африки. Між іншим затоплено корабель, що мав 18,000 тон поємности і віз до 3,000 вояків.

„ПРІНЦ ЕВҐЕН", німецький боєвий корабель, що разом з „Бісмарком" брав участь у бою з британськими кораблями.

В АНГЛІЇ ВЕЛИКА РАДІСТЬ З ПРИВОДУ РАДІОВОЇ ПРОМОВИ ПРЕЗИДЕНТА

ЛОНДОН. — Загал населення приняв з повним задовіллям промову президента Рузвелта про те, що не може бути мови про замирення з Гітлером, та що мусить бути дана повна допомога Британії й тим, що боряться з гітлеризмом. Так пише Роберт П. Пост. Звичайна людина в Англії, пише він далі, толкує собі промову президента Рузвелта, як і його проголошення „надзвичайного стану" в такий спосіб, що президент зробив усе можливе крім одного — формального виповідження війни Німеччині. Урядові кола не дають покищо коментаторів, бо вони переконані, що мова є така важна, що про її суть повинен заговорити сперщу сам Чорчіл як британський премієр. А далі вважають, що промова президента Рузвелта була таки звернена в першу чергу до американців. Вона хотіла освідомити їх ще більше в тому, що світова війна наближається вже й до американських берегів.

НІЧОГО НОВОГО, КАЖУТЬ НІМЦІ.

БЕРЛІН. — Націстівські урядові кола поводяться дуже здержливо з поглядами на останню радіову промову президента Рузвелта. Назагал дають до зрозуміння, що вона не внесла „нічого нового". В тому тоні пише покищо теж і німецька преса. При тому далі висміває твердження, що Німеччина загрожує Америці. Пише, що це є думки без фактів, а „Берзенцайтунґ", як подає Брукс Пітерс, написала, що такі твердження це „вонюча брехня". Цей часопис ще пише іронічно, що одинока позитивна сторона в промові президента Рузвелта це та, де говориться, що британські втрати на морі є більші ніж ні, що їх оголошують британці. Націстівський орган [illegible] фантазією думку про німецький військовий напад на Злучені Держави" і твердить, що сам президент Рузвелт це добре знає. Позатим преса пише дуже оглядно. З того можнаб вносити, що урядові кола таки привязують до цеї промови президента велику вагу, а тільки не хочуть це прилюдно визнати. Тому й наказано пресі писати дуже оглядно.

ОДЕН КРОК БЛИЖЧЕ ДО ВІЙНИ, ДУМАЮТЬ В ЯПОНІЇ.

ТОКІЙО. — Це правда, що в Японії лекше відітхнули, коли послухали промови президента Рузвелта, пише Отто Толішос. А це тому, бо думали, що президент заявиться за конвоювання американських достав, та що Японія буде мусіти піти до війни. Покищо це не сталося. Та проте, пише Толішес, всі переконані, що промова президента і його проклямація є нічим іншим, а тільки дальшим кроком до дійсної участи в війні. Це є таке, що треба вважати певністю. А це знову означає, пише оден японський часопис, що відносини між Японією і Злученими Державами є такі як теерішня погода: ніхто не знає, коли зачне падати дощ. Себто, коли вибухне війна теж і між Японією і Злученими Державами.

НАПРУЖЕННЯ МІЖ ФРАНЦІЄЮ І БРИТАНІЄЮ.

ВІШІ. — Відносини між Британією і французьким урядом у Віші погіршуються тепер з кожним днем. Бомбардування британськими летунами французької пристані Сфакс в Тунісі (Африка) та ушкодження французького корабля „Рабеле", що був у тій пристані, може довести навіть і до воєнних кроків між державами, що були так довго союзниками. Британці бомбардували пристань тому, бо в напрямі до цеї пристані поплив італійський конвой, який британці обстрілювали.

ЩО ОПУСТИЛИ?

ВІШІ. — Промову президента Рузвелта подала преса в скороченім виді. Замітне те, що опущено те місце, в якому президент говорив про французьку пристань Дакар і остерігав перед тим, щоб вона не попала в німецьку контролю, бо Америка до цього не допустить. Урядово думають про промову президент Рузвелта в такий спосіб, що „вона не торкається Франції".

ТАКИ — ВІЙНА.

РИМ. — В Італії озлоблені на промову президента Рузвелта. Преса по більшій частині не скриває того, що в Італії переконані, що Америка таки піде до війни, та що промова президента Рузвелта тільки це потверджує.

"SVOBODA" (UKRAINIAN DAILY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays by the Ukrainian Press and Book Company, Inc., at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

Письменний текст оголошення має бути в адміністрації 48 годин перед появою числа, в котрім оголошуючий хоче мати своє оголошення.

За оголошення редакція не відповідає.

ПЕРЕДПЛАТА:		SUBSCRIPTION RATES:	
Поодиноке число три центи.		Three cents a copy	
На рік	$6.00	One year	$6.00
На пів року	$3.25	Six months	$3.25
На три місяці	$1.75	Three months	$1.75
Число з суботи (з англійською частиною):		Friday's Issue (with Ukrainian Weekly):	
На рік	$2.00	One year	$2.00
На пів року	$1.25	Six months	$1.25
В Джерзі Сити і Заграницею:		Foreign and Jersey City Rates:	
На рік	$9.00	One year	$9.00
На пів року	$4.75	Six months	$4.75
На три місяці	$2.50	Three months	$2.50

З Канади належить посилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

Адреса: "SVOBODA", P. O. Box 346, JERSEY CITY, N. J.

ДО ОБЄДНАНОЇ АКЦІЇ

Від якогось часу Злучені Держави находилися в рішучому стані непевности. У ріжних містах краю виступали люди з гострими випадами проти політики уряду, а уряд на них не відповідав. Вороги Америки робили з цього аргумент про внутрішнє розбиття Америки. Баламутило це навіть американське громадянство, передовсім ту його частину, що привикла до більше рішучих виявів становища з боку уряду. В заграничній політиці діялися події, які зробили таку заяву уряду неминучою.

Президент Рузвелт дав цей вияв своєї політики рівночасно двома атаками: своєю промовою з Білого Дому та своєю проклямацією. Обі вони є подіями першої ваги. Вони певно облетять увесь світ і викличуть відгуки в кожній країні світу.

Своїми заявами президент передовсім поклав край ваганням, сумнівам, хаосові. Він ударив передовсім у тих, котрі ширили пропаганду, що Америці байдуже, хто виграє цю війну; президент недвозначно сказав, що американський уряд стоїть за виграну Англії. Він ударив далі в тих, що радять накладати з Гітлером; президент заявив, що з таким віромним урядом, який має на цілі панувати над світом і для цеї цілі послугується всякими брехнями, ніяких укладів робити не можна. Президент ударив у тих, що радять не помагати Англії, бо вона мовляв уже певно війну програє; на думку президента, Америка [illegible] важала слушною, навіть хочби здавалося, що її виступ є без вигляду.

Американський уряд станув на становищі, що німецькі пляни виразно звертаються проти американських інтересів, що остаточною ціллю націстичного уряду є політичне й економічне опанування Америки. Через те Америка не може сидіти спокійно; були краї, що думали своєю строгою невтральністю врятуватися від німецької агресії. Це їх не врятувало. Америка не може повторити їх помилки.

Президент Рузвелт дав далі відповіть на загрози німецької адміралїції й заявив, що американський уряд буде обороняти засаду свободи моря. Значиться, американський уряд зобовязався старатись, щоб вислані ним матеріяли діставалися в руки тих, кому він вислав. Мається тут на думці очевидно амуніцію й зброю, вислану державам, що воюють проти держав осі.

Є це зовсім ясно визов державам осі, і тому американський уряд зовсім консеквентно мусить проголосити стан виїмкової потреби, щоб приготовити край до всесторонної оборони на випадок нападу.

ОЧЕВИДЕЦЬ ПРО ТЕ, ЩО ДІЄТЬСЯ В ЗАХІДНІЙ УКРАЇНІ

ВІД РЕДАКЦІЇ:—На днях прибув до Злучених Держав молодий американець українського роду, що перебував довгі роки на Західній Україні, покінчив там вищі школи і брав активну участь в культурно-національнім українськім життю. Приглянувся він добре давній польській владі, як теж був свідком півторарічної московської господарки на західньо-українських землях. Імени очевидця не подаємо зо зрозумілих причин. Спостереження цього американського громадянина подаємо в серії статтей, з яких та є чотирнацята.

XIV.

Польсько-Українські Відносини Під Большевицькою Окупацією

Покута поляків та великодушна відплата українців.

На полі українсько-польських відносин зайшли і далі заходять великі зміни. Коли іде про Західню Україну — це є факт, якого не можна заперечити. Що таке можливе, та що за короткий час наступить така велика зміна в психольогії поляків й українців, це є те, в що й в краю ніхто не вірив. Але воно сталося. Та це не значить, що тим самим наступила ліквідація польсько-українського конфлікту, що вже розвязано всі політичні і спірні проблеми, що то були причиною кровавих війн між згаданими народами. Ні, до цього ще далеко. І це теж факт.

Так є, що поляки починають щойно прозрівати та дивитися на українців таки вже іншими очима. Вони перший раз починають вбачувати в українцях справжніх людей, і то людей з дійсною культурою й традицією. І то тих людей, яких не так давно залюбки називали „бидлом", „кабанами" і т. п. Польський нарід страшно покутує за гріхи свої і своїх предків, зокрема за великі гріхи у [illegible] українців. польські переслідування [illegible] українців доходили до крайности, українці молилися, щоб Бог покарав Польщу. Так є, що її фатальний кінець многі українці та поляки приписують Божому Провидінню, Божій карі за нелюдське трактування інших народів, зокрема українського народу. Не входжу в те, чи воно справедливо чи добре так говорити, але це факт, що так собі ці справи в краю толкують.

Тому, тепер, коли вже нема бундючних польських жандармів, урядовців і хмари ріжних високих польських шовіністів, які кричали, що нема українців і відмовляли нам навіть української назви, позісталі поляки зо соромом бються в груди. Це тим більш, що цю покуту відбуває самий консервативний польський елемент, бо шумовиння, ось та „патріотична" польська збиранина, що плюндрувала українські села, зникла зо Західньої України. Вона почасти вигинула в боях зо самим українським населенням, або вивтікала, чи десь зникла. Тепер так є, що консервативний польський елемент сплачує довги українцям за всі фатальні, безглузді промахи, доконані польським урядом і польськими шовіністами над українцями. Бо хоч українці втратили дуже багато, то через большевицьку окупацію Західньої України, то втрати поляків без порівнання більші. Колись вся польська інтелігенція занимала платні державні посади, а українці були здебільша зредуковані до кляси упосліджених гельотів-паріїв. Тепер поляки опинились у подібному становищі, в якому були українці за Польщі. Українцям теж живеться надзвичайно погано, але вони хоч формально, ніби по закону є „суверенами". Українці бодай чують, що десь там у Києві є якась верховна рада УССР, є якісь „українські держ[illegible] хвилю можуть стати дійсною власністю українського народу. А поляки і того не мають. Тому огортає їх чорна зневіра. Зазначую, що говорю про Західню Україну, що під большевиками. І це є ці причини, що стимулюють зміну наставлення поляків до українців. Багато з поляків тепер переконані, що Україна дійсно повстане й стане одною з великих держав Европи. Того передше ніколи не було. Ніякий поляк про таке давніше не говорив і в такі не вірив. Тепер вірять, що Україна має всі дані на самостійне існування. Вони навіть виразно визнають, що давне очернювання українських визвольних змагань, було з боку Польщі й поляків актом дурного шовінізму.

Та що на це все кажуть ті українці, яких ще перед півтора роком катувала польська солдатеска, яких мучили за це, що хотіли своєї школи, кооперативи й навіть за це, що тішились, що за Карпатами повстає Карпатська Україна? На те відповім щиро і чесно. І стверджу, що я гордий з великодушности і гоноровости українців. Бо це, здається, одинокий випадок в світі, щоб якийсь нарід міг так скоро простити своїм гнобителям, як це роблять українці з поляками в Західній Україні. Правда, коли валилася Польща, то багато поплило української та польської крови. Та тепер так є, що українці відплачуються полякам хлібом за колишній твердий польський камінь! Це є теж факт, який тільки стверджую. Українці помагають тепер полякам в їх злиднях та верпіннях. Українці чуються тепер сильнішими. В дійсности є теж тепер заможніші й можуть помогти полякам. І їм дійсно помагають. Українці годують тепер тисячі поляків, що тікають з міст на села, або вириваються з кліщів НКВД. Так є, що українські селяни мають більше хліба ніж поляки і тим хлібом як добрі люди й християни годують тепер колишніх польських директорів, комісарів, інспекторів та інших державних урядовців. Вони переховують їм навіть золото [illegible] біжутерійні до[illegible]гоцінности. Ця бувша еліта шовіністичної Польщі вчиться тепер благодарности від — українського селянина. Вона поспішно вчиться тепер тої української мови, для якої ще тому рік-два вона мала найгіршу погорду.

Ось так відплачуються українці полякам за все лихо, що вони були заподіяли українському народови! Це повинні знати в першу чергу ці поляки, що перебувають тепер заграницею та розсівають злобні **інфомації про український нарід та його знання до визволення.**

Це також повинні знати ці американські поляки, що йшли за польськими шовіністами та ширили неправду в Америці, начеб то українці не хотіли власної державности, а ділали проти Польщі під натиском чужих заграничних чинників!

Вигляди політичної співпраці.

Все це, що подаю, є лиш одною стороною медалі польсько-українських відносин, а саме сантиментально - психольогічною стороною. Бо оскільки не помиляюсь, то в політичній ділянці польсько-українські відносини є таки далі в сліпій вулиці. Це правда, що майже всі поляки признають тепер українському народови „право'' на державну самостійність. Але ще таки далі нема поміж ними багато таких, щоб з власного розуміння і переконання визнавали Західню Україну частиною будучої самостійної української держави. На тій точці поляки вперті ах до глупоти, головно, коли ходить про місто Львів. І то навіть тоді, коли самі не бачать ніяких виглядів на того роду успіхи!

Українці почувають себе певнішими тому, що в тому нещастю, яке на них спало, живуть таки збитою масою на українській етноґрафічній території та мають змогу зо собою зноситись і обмінюватись думками навіть серед тої страшної дійсности, яку створили большевики. Українці всеж таки є й в большевицькому державному апараті. Це правда, що їх не допускають на вищі становища, але вони є в державній машині. Тут і Москва не годна все це перемінити. Далі, з розбиттям польської держави українці захопили велику скількість ріжної зброї, яку позаховували перед большевицькими реквізиціями. Большевики це знають й роблять все можливе, щоб цю зброю стягнути, але це їм не вдається. Українці здають большевикам лиш самі відламки, старі кріси з першої війни, поломані багнети й ін. Зате нову польську зброю, головно скоростріли та нові польські РКМ („ручний карабін машиновий — не мішати з Районовим Комітетом Міліції) вони поховали і держать її „на всякий випадок". Це большевицька влада знає і тому змушена ставитись до українського селянина дещо уважніше. І тому теж і під тим оглядом українці є в кращому положенні як поляки. Та ще додам, що є чиїсь намагання, що не допускають до будького співжиття українців з поляками. Я бачив на власні очі одну летючку, видруковану в польській мові, звернену проти українців. В летючці писалося, що лиш поляки та жиди повинні співпрацювати разом, бо українці є ворогами польської державности, та що вони знову, при найближчій нагоді, будуть воювати за Львів. Можна теж сумніватися, чи це є робота самих поляків. Це факт, що большевики стараються підюджувати українців проти поляків або поляків проти українців. З другої сторони, летючка могла бути також ділом німецької пропаґанди, щоб настроїти українців проти поляків, що знову є в інтересі німців та їхньої політики. Тяжко вгадати, яка є правда, та мені іде головно про те, щоб сказати, що роблять чи думають українці, а це вже я добре знаю.

Покищо майже неможливо вгадати, як розвинуться ось ті польсько - українські відносини в найближчій будучности. Це ще нове явище. Тому треба пождати, заки буде можна витягнути поважніші заключення. Та це факт, що вони таки тепер ясно бачать цілковиту безглуздність політики Польщі супроти українців. Українці відплачуються тепер полякам доброю волею та допомогою. Може ось та етика поділає згодом так, що й ціла польська суспільність опаматається і змінить засадничо своє історичне неґативне відношення до визвольних змагань українського народу і України взагалі. Чи це є дійсно в границях польської можливости — покаже будучність. А як є з тими поляками, що опинились поза Польщею, чи як є з польським урядом і його відношенням до України, то ви тут в Америці мабуть краще про це знаєте, ніж ми знали в Західній Україні.

НЕ ВИКОНУЮТЬ ПЛЯНУ

„Ізвєстія" з 18. квітня пишуть:

„Нерівномірне виконання і недовиконання пляну лишається ще поважною хибою праці багатьох підприємств. В Наркоматі середнього промислу наприклад більше трети підприємств не виконали квартального пляну. В чорній металюрґії було в попереднім кварталі 22 підприємств, які пляну не виконали, в останнім кварталі було їх лише 13. Але всеж є ще багато фабрик, які недодають то чавун, то крицю, то листове залізо. Така фабрика наприклад як „Запорожсталь" недовиконує пляну систематично. У вугільним промислі з 60 підприємств не виконали пляну 16. В самім лише Донбасі 77 шахт не виконали пляну протягом січня і лютого, між ними є 36, які не виконують пляну вже чотири роки..."

Варто уваги, що найбільше невдоволений московський уряд українськими підприємствами.

БОГДАН ЛЕПКИЙ.

ОРЛИ

Історичне оповідання з рр. 1734—1750.

(8)

— Орисю, Орисечко! — благав Петро. — Заспокійся. Не плач і не тривожся. Нема чого. Побачиш опісля, що не було чого... Я мушу йти... Вір мені: мушу... Багато розказувати. Але ти сама знаєш, як воно тепер у нас... Годі довше дивитися на таку кривду й мовчати... Розумієш мене?... Подумай, що сказав би про мене твій батько... Сказав би, що я лише словами сміливий, а до діла боягуз... Отож і бачиш, що мені йти треба... Сама бачиш... Але я тебе не забуду й вернуся до тебе, так мені Боже дай з цього саду вийти, що вернуся... А як би й ні, так що?... На те я й козаком хочу бути. Розумієш мене? Козаком... Бувай здорова!

Балакав так якось щиро сердечно, і така певність била з його слів, що Орися заспокоїлася й руку йому на прощання крізь кватирку подала. Припав до неї. Цілунками палив. Довго-довго. А тоді нараз повернувся і щез поміж деревами, як тінь.

— Петре! Петре! — побігло за ним муравою, грядками, стернею. І назад не вернулося.

Тільки чути було, як далеким шляхом чвалував найкращий кінь із табуна пана Сулими.

*

Орисі наче сонце за хмари зайшло. І небо не таке вже кришталько - блакитне, як перше, і квіти не так гарно пахнуть, і птахи буцім своїх найкращих пісень забули. Посумнів цілий світ у очах Орисиних.

Ще поки день, поки робота, то й час якось іде. Бо Орися хоч молода, а вже хазяює. І хата на її голові, і город і корови. Скрізь заглянути і всього доглянути треба. Хоч челяді в сотника Тригуба багато, але й хазяйка потрібна. Так із раннього ранку до пізнього вечора Орися на ногах. Але як звечоріє, як запалять свічки у світлиці, то їй так нудно, так нудно, що і сказати годі. Добре, що вечорі ті ще не такі то довгі, бо що лише Спаса минуло. Але що то по Чесному Хресті буде? А пізніше? Про те й думати не хоче. Вона вірить, що до тої пори повернеться Петрусь. Казав, що заки листя з дерев облетить, знову буде. Певно, що буде... Буде!

Старий сотник теж не той став. Не жартує з Орисею, не посміхається з неї, як їй яке печиво, чи вариво не вдасться і — що найдивніше, навіть не згадує Петра. Так нечеб то його ніколи й не було на світі. Невже ж батько знає, куди й чого він пішов? Спиталасяб Орися, та відваги не має. А нуж щось турботного почує. І як тут питатися? Відпекувалася перше Петра, а тепер малаб признатися, що його любить?

Мовчала.

А батько або кудись ходить і довго не вертається та навіть не каже Орисі, куди йде, або сяде з люлькою біля вікна й дивиться на шлях, буцім кого дожидає.

І діждався.

*

Вечоріло. Крізь вікна несло від поля запахом свіжо зораної землі, а від міста залітав звичайний шум і гамір. Хтось торгувався, хтось лаявся, сварився, хтось пияцьким голосом пісню співав. Все воно зливалося в якесь неясне гуготіння звуків, наче річка греблю прорвала, і повінь котиться на містечко. Аж нараз, не крик, а нестямений, божевільний вереск:

— Москалі! Москалі! Москалі!

І пішло!

Ґаркали бубни, іржали коні, дзеленькотіли шаблі.

Город кричав, як би його на муки брали.

—Москалі! Москалі! Москалі!

Загін улетів у город, як буря, і розсипався по вулицях, як метелиця.

Кіньми толочили, кого здибали — били.

Жінки до річки втікали, в очерет, як перед татарвою. А нагайки за ними. Крівавили біле тіло дівоче. Це для постраху так.

— Москалі! Москалі! Москалі!

А тоді до шинків, приборкувати меди та горівку. Бочкам черева розбивали, випускали питво.

Пили, поки могли, а решту виливали в болото. Так „начальство" веліло. І потекли потоки пива, горілки, медів. Хтось річку оковити підпалив. Спалахнула синім полумям і — згасла. Та незабаром знялася більша пожежа. І грізніша, бо на передмісті хтось червоного півня під стріху пустив. Лихий зна хто: пяний москаль, чи свій харцизяка[26]).

Ударив найбільший дзвін на церкві, біжать люди гасити. А Москва буцім гасити гонить, а як гасять, то бє. Ніхто не знає, як догодити.

Люди мов побожеволіли, ніхто нічого не розуміє, не думає.

Прибіг благочинний із церкви. У рясі і з хрестом. Іменем Христовим благає, щоб кровопролив спинили, — куди! Закляли в батька й маму і — „пашол!" Цеж „Міністерська канцелярія"[27]) військо для приборкання прислала, чи розуміє він це?

І приборкують, аж пірря з подушок летить, буцім вишні в садках зацвіли вдруге, а вітер цей квіт із них обдирає й мече в червоне від крови болото.

Заболотилися коні по черева й забагрилися по самі коліна. Не коні, а якісь казкові звірі.

Від сопуху аж млісно стає.

Як Тригуб почув, що таке діється в городі, одягнувся й побіг під маґістрат, щоб постояти за людей. Але куди там! Сам насміх, сам глум! Добре, що й його не побили. Бо що таке сотник для них? Колись то він тут господар був, так сказати зверхник, але нині? Що він для них? Старий безборонний дід і — тільки!

Слово по слові, до сварки прийшло, бо Тригуб не вмів спокійно на безправство дивитись. Взяли його під руки, завели до канцелярії й замкнули. Ще й вартових поставили при дверях. Маєш тепер!

А самі далі гуляють.

„Москалі! Москалі! Москалі!"

Як довідалася Орися, що з її батьком зробили, не стерпіла, прибігла до маґістрату.

— Пустіть!

— Збожеволіла дівчина! Куди?

— До батька!

Зчинився крик, прибіг з городу офіцир, Чекатунов. Побачив Орисю й до неї:

Хорошенька яка! Хахлучушка. Кров із молоком! А очі які! Як волошки.

І хотів присікнутися до неї. Відскочила, буцім на змию наступила.

— Гетьте!

— Ов! Бач яка! Так і видко, що невговкана ще. Непримиренна. А чия ти така?

(Дальше буде).

26) харциз, харцизяка — розбійник, душогуб.

27) „Міністерська канцелярія" для України була те саме, що в Петербурзі — „Тайна канцелярія" (пор. прим. 10). То вона так тяжко знущалася над нашим народом, що без проклону ніхто її ніколи не згадував...

НА РІЖНІ ТЕМИ

УЖЕ ЗАПОВІДАЮТЬ

Союз Власників Ресторанів у Ню Йорку дає до зрозуміння, що як так далі піде, як ціни на поживу й робітнича заплата будуть зростати, то ресторани будуть примушені піднести ціни на страви.

Чому не зробили власники ресторанів так, як свого часу зробили власники „бар"? Коли уряд підняв податок на напитки, вони, замісць підносити ціни, зменшили келішок, чи властиво не зменшили келішка, але зменшили порцію, даючи келішки з грубого шкла.

АМЕРИКА В АНГЛІЇ

Говорилося вже багато про вплив англійської культури на Америку. Здається, що вона має тут перевагу над іншими культурами, що їх привезли зо собою імігранти.

Менше говориться про вплив Америки на Англію. Заговорили про це Роберт Ґрейвс і Алан Годж у своїй книжці про суспільну історію Великої Британії.

Автори згадують, що: Першою жінкою в англійськім парляменті була американка. Найславнішим модерним поетом Англії — американець. Найславнішим англійським релігійним візіонером — американець. В Англії дуже популярні американські сальонні краси, американська гума до жвання, американські гри і забави, американські „кросворд позелс" і „контект бридж" і „миджет голф". В Англії загально танцюють американські танці. По ресторанах грають американські „банди". В кафетеріях, уладжених на американський лад, їдять американські страви. В театрах найбільше виставляється американські фільми. На вулицях женуть американські авта. Англійці вживають американської нелітературної мови („сленг").

І не треба забувати, що розведена американка довела англійського короля до зречення корони.

ПРО ПОЖИВУ

За два останні тижні мали ми в Америці цілу низку публичних голосів про справу поживи. Найбільше прийшло від скликаної до Вашингтону президентом Рузвелтом Краєвої Конференції Поживи для Оборони. Мала вона вирішити питання: що їсти людям, щоб бути здоровим?

Здавалося би, що така конференція складалася передовсім з жінок, бо хтож як не жінка рішає про те, що люди їдять. Тимчасом вашингтонська конференція складалася з 500 експертів для справ корму. Конференція поділилася на 9 секцій, з котрих кожня занялася одною спеціяльною стороною справи народнього відживлювання. Кожна секція складалася з лікарів, спеціяльних розслідників поживи, хеміків, фізиків, і таких інших учених.

Пробували вони відкрити наукову основу відживлювання.

ЖІНКА И ЗНАВЦІ

Всеж таки в дискусіях про відживлювання говорять і про жінок і то з дуже замітного боку.

Коли вчені рішають, як поступати в даній справі відносно відживлювання, часто виринає питання: як навчити людей так поступати? Показується саме, що вчені можуть доказати науково найкращий спосіб, але населення може його не приняти. Населення має свої старі звички, яких воно хоче держатися. Всяка новина для нього це немовби єресь, нарушення святости.

І мусять тоді вчені придумувати ще способи, якими переконати людей, що поданий ученими спосіб кращий від старого, народнього, давніми звичаями усвяченого способу.

ЧИ ЛИШЕ ЖІНКИ КОНСЕРВАТИВНІ?

Не одні жінки держаться старих звичаїв і не приймають нових річей.

Ось газетні кореспонденти з Вашингтону, що були на Краєвій Конференції Поживи для Оборони, подали були ріжні ваги поживи в міліграмах, а не в звичайних американських вагах. Виявилося це з натиском, коли один великий нюйорський часопис замісць міліграмів, подав грами, себто тисячу разів більшу вагу.

Помилка, звісно, сталася передовсім від того, що американці до таких мір і ваг непривичні, а непривичні тому, бо в Америці й в Англії цих мір і ваг, так званих метричних, не вживається.

І не вживається в Америці й Англії цих метричних мір, не дивлячися на те, що ціла метрична система мірення й важення є багато практичніша, ніж ця скомплікована система, що її вживається в Америці й Англії.

ВСЕ ЩОСЬ НОВЕ

Може ще одно явище причиняється до консерватизму жінок. Коли в 1896. році американські вчені взялися складати образ здорової поживи, то вони брали були під увагу лише одно мірило, так звані кальорії. Вони трактували людину як машину, що, працюючи, зуживає певну суму пального матеріялу. Таке топливо міриться в науці на кальорії (слово „кальорія" походить від латинського слова „кальор", що значить теплота, а кальорією називається таку теплоту, якої треба, щоб огріти один кільограм води на 1 ступень Цельзія).

У ті часи спис здорової їди складався правильно з усяких білковин, товщів, крохмалю, цукрів. Що не мало в собі тих складників, уважалося за поживу без вартости. За таку записано було наприклад помаранчі. Зате в найновіших порадах учених про поживу помаранча вважається за дуже важну поживу. Це тому, що з того часу першої урядової лісти здорової поживи відкрито, що, кромі тих сторін, які мають вартість топлива, в поживі є ще інші сторони, які мають велитенське значіння для здоровля (вітаміни).

ДЕ ЇЇ УСПІХ

Ще одну сторону має питання відношення жінок до справи відживлювання. Натякує на неї в своїй статті про відношення між освітою й успіхом жінок Берта Біч Тарп: „У минулому вважалося за відповідне для жінки в краю англійської мови, коли вона робила домашню роботу, заходилася коло городу, займалася красними штуками або помагала чоловікові в роботі, але звичай забороняв їй працювати поза домом за заплату". Нині ті старі звичаї заломлюються. „Нині жінки тішаться більшою свободою, суспільною, господарською й політичною. Внаслідок цеї свободи жінкам уже вільно входити до ріжних занять і професій, яких тільки бажають".

Звісно, через те вони вже не займаються домом, між іншим і справою прокормлення, а тим самим не можна дивуватися, що на конференції для справи відживлювання краю жінки не беруть масової участи. Не може жінка займатися успішно двома справами, себто своєю професією та домом.

МАЛІ НАДІЇ НА ЗАМИРЕННЯ

Хоч цього на зверх не було видно, в кількох останніх тижнях у світових міністерствах закордонних справ щераз передумали справу замирення і щераз шукали основ, на яких можна булоб припинити війну. Що в дипломатичних колах воюючих держав велися тайні дискусії над цею справою, ствердили недавно в американськім сенаті два сенатори. Цей погляд підтверджує також невияснена досі справа Рудольфа Геса: Чорчіл мав з Ґесом довшу розмову й опісля мав це все вияснити в парляменті. Але досі не вияснив. Чому? Коли Гес справді втік сам від Гітлера, зневірившись у його режім, то це тимбільше повинен був відразу вияснити Чорчіл. Бо це морально скріплялоб британські народи і їх приятелів. З натяків англійських дипльоматів виходить, що Гес привіз зо собою з Німеччини умовини замирення. Коли британський уряд не думав миритись, Чорчіл ці умовини повинен був відразу відкинути і закрасити їх тим, мовляв, „німці жебрають вже мира". Коли Чорчіл дотепер про це мовчить, значить англійський уряд ще сам не був рішений, що далі з цею справою робити?

Гітлер, безперечно, відразу замиривсяб з Англією. Беручи під увагу критичне положення Англії і дотеперішні блискучі перемоги німецьких збройних сил, виринає питання, чому Англія не хапає за його пропозицію?

Вона не хапає за пропозицію тому, бо замирення в теперішню пору означалоб для Англії повну програ. Замирення означалоб, що неоспорним паном Европи є Гітлер. Ставши певною ногою на европейськім континенті Гітлер за яких пять-десять літ розбудує таку морську фльоту, що нею здобуде перевагу і на водах. Тоді Англія мусітиме робити все, що Гітлер прикаже. Бо ризикувати тоді щераз війну, не буде найменшого змислу, ні не буде найменшого вигляду на вигру. Якщо Англія має які небудь надії на вигру, то лиш тепер, в дальшім продовженні війни. При помочи Америки вона думає з бігом літ побудувати таку повітряну армаду, яка постійним бомбардуванням европейських промислових центрів виснажилаб нацистичну владу так, що вона зо середини заломиться.

Всетаки факт, що Чорчіл відтягався з вясненням справи Геса, є доказом, що англійці застановлялися і над ріжними способами замирення. Бо в останніх тижнях положення Англії таки погіршилось.

Німцям вдалось здобути західню частину острова Крети і після всякої правдоподібности вони займуть цілий острів. А цей острів британські сили раніше порішили боронити на смерть і життя. Доступу до Крети боронила сильна британська фльота, скупчена там для тої цілі. Та фльота зазнала поважних втрат. Крім того ця боротьба за Крету взагалі поставила в великий сумнів вартість морської фльоти в обличчі повітряної фльоти.

Але найповажнішою невдачею Англії в останніх тижнях є боротьба в Іраку, якої англійці дотепер не могли здавити. Ця боротьба дала доказ, що против Іраку не є виплившою одного збунтованого премієра, але має піддержку поважної частини іракців. А хто знає, чи за тим не стоїть велика частина музулманського світу? Серед тих обставин, зрозуміло, Чорчіл мусить добре передумувати всякі мирові предложення; хоч замирення, як було сказано на початку, всеодно, рівналосяб прогрі Англії.

Американський кореспондент Джозеф Гарш пише в „Н. Й. Таймсі" з 25 травня ц. р., що серед нацистичних кол кружляють такі думки, що Англійські острови треба за всяку ціну здобути. Націсти вірять, що вони ті острови таки здобудуть. А колиб ті острови вони здобули й англійська фльота втекла до Канади і Америки, то тоді німці зачнуть голодом виморювати ціле англійське населення. В обличчі цього факту британські сили, що опиняться тоді в Канаді, змусять скапітулювати.

Після того Гітлер перемінить Англійські острови на великі корабельні доки. Англійці будуть лиш настільки працювати, щоб виробляти для панівної німецької раси ріжного роду торговельні і воєнні кораблі. Решта промислу буде знищена. А що 49 міліонів [illegible] лійців не можна буде [illegible] нити біля цього корабельного промислу, велика частина з них не матиме що робити. Вони змушені будуть перед голодовою смертю втікати в світ. А хто не зможе втекти, мусітиме гинути. В той спосіб англійське населення буде маліти, доки не стане таке саме рідке, як є на Скандинавськім півострові.

Якби англійці зараз замирились, то можливо на кілька літ їх доля не булаб така катастрофальна, якою вона буде по повній перемозі Гітлера. Але на дальшу мету вони всеодно не втечуть від цеї страшної долі, коли Гітлерови вдасться закріпити в Европі своє панування. Бо, як сказано, користаючи з перемиря, Гітлер розбудує в Европі також свою морську фльоту і стане таким сильним, що Англія мусітиме перед ним на кожному кроці уступати. Якщоб ж залишилосяб ще якісь кольонії, Гітлер їх відбере. А без заморських кольоній і посілостей 49 міліонів душ на Англійських островах всеодно не має що робити. Навіть при раціональний хліборобській господарці англійські території все одно не прокормлять більше, як яких 20 міліонів людей. Значить біля 30 міліонів з їх народу мусілоб десь втікати в світ, або ступнево вигибати.

Ця друга чорна можливість змушує англійців боротись до загину. Правдоподібно, що вони таки виберуть дальшу боротьбу і радше будуть цілковито поконані, ніж будуть здаватись на ласку Гітлера. Але колиб їм на поміч прийшла ціла воєнна сила Злучених Держав Америки, їх шанси вигри відразу підскакують дуже вгору. Остання промова Рузвелта значно збільшує шанси перемоги Англії. Супроти цього всякі надії на замирення Англії з переможною Німеччиною спадають до зера.

СЕНАТОР ДЖОРДЖ НОРИС домагається, щоб американський уряд негайно передав Англії низку воєнних кораблів.

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

ФІЛЯДЕЛЬФІЯ, ПА.

З „Дня каледжа" і концерту в честь митроп. Шептицького.

Філядельфійський Комітет, що займався влаштуванням „Дня Українського Каледжа" і „Концерту в честь Митрополита А. Шептицького" проголошує звіт приходів і розходів. З „Дня Українського Каледжа" було загального приходу $4,276.28, а розходів $1,341.91. Чистий прихід виносив $2,934.37, який передано на призначену ціль. Будинок Каледжа почато будувати в Стемфорді дня 12. травня б. р. З концерту було приходу $338.35, а розходу $188.15. Чистий дохід, у сумі $149.70, передано до Єпископського Ординаріяту на стипендійний фонд для українських студентів Каледжу. До комітету входили: о. Ф. Тарнавський, канцлер, впорядчик; В. Волчанський, голова; А. Пашук, заст. голови; д-р П. Дубас, рек. секретар; М. Рибак, фін. секретар; адв. І. Дудун, касієр; пані О. Штогрин, д-р В. Галан, [illegible] і Д. Гановий — контрольна комісія.

MEMORANDUM
of
UKRAINIAN CANADIAN COMMITTEE
to
THE RIGHT HONORABLE W. L. MACKENZIE KING
Prime Minister and Minister for External Affairs Canada.

During his recent visit in Canada, General Wladislaw Sikorski, Premier of the Polish Government-in-exile, made a declaration to the effect that a proposed Polish-Czechoslovak federation will have a population of fifty million inhabitants. In connection with this declaration, the Ukrainian Canadian Committee respectfully beg to call the attention of His Majesty's Government to the following:

1. The combined population of Poles, Czechs and Slovaks does not exceed thirty-five million people; hence the above declaration made by General Sikorski as Premier of the Polish Government-in-exile by implication includes within the boundaries of the proposed post-war Polish-Czechoslovak federation a substantial part of Western Ukrainian territories adjoining the etnographical boundaries of the Polish and Czecho-Slovak peoples.

2. The incorporation of such Ukrainian territories within Poland or Czechoslovakia or the Polish-Czechoslovak federation without the express will and collaboration of the Ukrainians, will be strongly opposed by the Ukrainians and will remain a source of constant troubles and painful misunderstandings dangerous to European peace.

3. The declaration above referred to, contemplating such incorporation of Ukrainian territories within the Polish-Czechoslovak federation, is contrary to the basic principles and efforts of His Majesty's Government directed against all forms of aggression.

4. The Ukrainian Canadians respectfully submit to His Majesty's Government that in the plans of the reconstruction of Europe, evolved by the democracies under the leadership of the British Commonwealth of Nations, the claims of the Ukrainian people to an independent free state in a free Europe must not be disregarded and that the Ukrainian question should be included in any just and permanent settlement of Europe.

5. Loyal to the great country of their adoption and conscious of the benefits of the democratic government and personal freedom enjoyed by all Canadians under the British flag, the Ukrainian Canadian Committee, composed of five Dominion-wide organizations which in their entirety represent all organized Ukrainian-Canadians, deem it their duty to express their unflinching belief that the present struggle against the aggressive violence of the totalitarian dictatorships is a struggle for the rights, freedom and equality of all men and nations including the Ukrainian nation of nearly fifty millions.

All of which is respectfully submitted,

Ukrainian Canadian Committee,
DR. W. KUSHNIR, President
J. W. ARSENYCH, Secretary.

ВЕЧІР ПІСНІ І ТАНКУ В ПЕРЕМИШЛІ

Заходами УСК „Сян" відбувся 23. лютого в Перемишлі (поза Советами) „Вечір пісні і танку" в салі ОО. Василіян. На програму зложились точки танкової ґрупи з Валяви, виступи ревелєрсів, а саме пп. Лозинського (тенор), Глембоцького (II. тенор), м-ра Коростіля (I. бас) та Степаняка (II. бас). Новістю для Перемишля був виступ мішаних ревелєрсів в особах: пп. Новаківської І. (сопран), Шумилівної М. (альт), Турка (тенор) та Степаняка (бас). На доповнення програми зложились деклямація п. Лозинського, сольоспів п. Шумило з акомп. фортепіяну (п. Дублянецева) і танець „Чумак" у виконанні танцюриста з Валяви. Вечір закінчено одноактівкою „На перші гулі". Зацікавлення Вечором доволі велике, чого доказом повна саля публики. На окреме вирізнення заслуговує танкова ґрупа з Валяви, що вивела кілька національних танків у національній ноші, за які збирала гучні оплески.

КОНТР-АДМІРАЛ ЕМОРИ С. ЛЕНД, предсідник морської комісії, що домагається привернення праці в корабельних доках на заході хочби силою.

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

ЕЛИЗАБЕТ, Н. ДЖ.

Похоронили о. Й. Чаплинського.

Понад пів тисячки народу зібралося перед українською католицькою церквою св. Володимира, як перевозили в неділю, 25 травня в год. 7 ввечері тлінні останки б. душпастиря о. Йосифа Чаплинського зо шпиталю. Того дня ввечері відправили околичні священики під проводом о. декана Антона Лотовича похоронний обряд. Тростиси й уряд церкви перебули при домовині цілу ніч, а в понеділок рано 26. травня знову наповнилася церква місцевими й околичними вірними, щоб вислухати архиєрейської Богослужби, яку відправив єпископ Іван Бучко з пристоящими: оо. Антоном Лотовичем і Мироном Даниловичем, і з дияконами: оо. д-ром Д. Гулином та І. Гриньохом. Асиставало 24 священиків. Єдину проповідь виголо[illegible] Іван. Співав хор околичних дяковчителів під орудою місцевого диригента Мих. Ядловського. Привіт прислав проф. д-р Кошиць, оправдуючи свою відсутність недугою. Прибули делегати з Ню Йорку, Філядельфії, Нюарку. Поховали небіжчика на цвинтарі св. Хреста в Нюарку. Після похорону відбулася спільна перекуска делегацій в Українськім Центрі в Нюарку. Звеличували тут заслуги покійника промовами: гром. Теодосій Каськів, Роман Слободян, головний касієр У. Н. Союзу; Антін Цурковський, секретар, і І. Борисевич, касієр Провидіння, і д-р С. Демидчук з Ню Йорку, а гром. Ядловський склав подяку приявним за звеличання памяти Покійника. Погода дописала ввесь час.

ТАКТИКА ПАРАШУТИСТІВ

КАЇРО. — До Єгипту прибули деякі вояки і офіцири, що боролись на Креті з німецькими парашутистами, а як були цілком окружені, таки вспіли втекти. Вони розповідають теперь про німецьку воєнну тактику з парашутистами. Кажуть, що все є обчислене до найменших подробиць і точно все виповняється, прямо до мінути. Це відноситься до того, як довозиться парашутистів і як їх скидається на землю. Спершу терен є підготований бомбовиками. А потім надлітають формації літаків, одна за другою, і скидають парашутистів, що ще заки спадуть, прочищують терен ручними гранатами. Виходить, що тут мається до діла з новим способом ведення війни, добре обдуманим і спрактикованим.

ЧИТАЙТЕ УКРАЇНСЬКІ КНИЖКИ І ГАЗЕТИ БО ЧАСТЕ ЧИТАННЯ ВЕДЕ ДО ПРОСВІТИ. А ПРОСВІТА — ЦЕ СИЛА.

МУЗИКА ВЕДЕ ПЕРЕД. — Як британські війська входили до Адис Абеби, столиці Етіопії, як у ній усі італійські війська піддалися або відступили, перед вела шкотська музика дударів.

Націзм і Християнство

(В очах англійського журналіста).

Ексель Гюст (Heust) пише, що Гітлер переконаний, що не можна перевести в життя основної революції на европейськім континенті, без удару в християнство. Гітлер є тим чоловіком, що повірив в сумерк західньої культури, та переконаний про розклад заходу. Він є, каже Гюст, більшим ворогом християнства ніж Сталін і комунізм. Гітлер є тим, що вірить, що віра заломилась та що католицизм падає. Його завданням є тільки „докінчення цього процесу". Кожний, хто жив у Німеччині, в часі гітлерівського режиму, слідив з найбільшим занепокоєнням боротьбу католицизму з Гітлером. Переговори католицизму з Гітлером — пише Гюст, наповняли серця найгіршим передчуттям не лиш світських обсерваторів, але і тих католицьких духовників, котрі розуміли, що боротьба є смертельна.

Гітлер старався заспати чуйність церкви, потім спутати папський Рим обітницями договору.

Водночас відбувалися процеси монахів і священиків, в яких розходилось про осмішення церкви.

Найбільше правдивий, неначе орган партії, бо орган штурмівок, („СС. Дас Шварце Корпс") вів льогічну і цілеву акцію, яка представляла католицизм як ворога поганського радісного життя, духовенство — як нарІст, якого новочасна держава не повинна толерувати, релігію — як тягар чоловіка нової епохи.

Німецька молодь переводила неділі на походах. У „вільних церквах" відправляли диковижні молитви на престолах, накритих свастикою, а на вітражах тих особлившиx святинь появився портрет Гітлера. Вже ... лризм взявся методично й пляново будувати нову релігію.

Католицизм, подібно як демократії, вірив у ведення переговорів, а боротьбу відволікав на пізніше. Але подібно як демократії, так і церкви не вдається оминути боротьби, а радше тоталітарного наступу гітлеризму.

Розклад християнства, якого хоче довершити Гітлер і комунізм, є глибоко обдуманою акцією. Гітлер здає собі справу з того, що християнство ще сидить глибоко в закутинах европейської думки. Навіть найбільший бунтівник проти християнства черпає з нього соки. Бунт його є бунтом проти атмосфери, що нас оточує від віків.

Гітлер хоче створення германського тисячліття, відверненого від християнства. Хоче скінчити середновіччя, початє в Римі. Европа і світ чудуються такими посуненнями як переселення населення, перегонювання тисячів людей, відновлювання гетта, поширення концентраційних таборів. У дійсности є це прояви нового середновіччя. Нове зварваризування Европи, заляття Европи Азією, перервання звязку з Римом і християнством, ось це є перспективи, які очікують цивілізований світ, якщо боротьба буде понехана. Цей процес може бути довершений і доведений до кінця через „пророків", котрі дійшли до переконання, що Европа є хора, здегенерована і дозріла до знищення, та що треба зробити все, щоб довести до того, щоб вона одержала смертельний удар.

Найбільший на світі корч рожі, який має на собі більше як 400,000 рож у повнім цвіті, находиться у Тумстові в ... величезного корча находиться під голим небом кімната, в якій попивають чай.

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

НЮ ЙОРК, Н. Й.

Народні танки оживають — заходами українця.

Кожної неділі можна вичитати в „Ню Йорк Таймс", в музичній частині, згадку про те, що кожної пятниці в Арлінгтон Гол відбуваються „Комюніті Івнінг ов Фолк Денцес ов Мені Лендс" під проводом Михайла Германа. Хто бував на тих вечерах, то завважив, що директором і душею отих вечорів є молодий хлопака, в українськім народнім строю, з вишиваною сорочкою і скрипкою у руках. А при вході до галі є його молода дружина — пані Марія Боднар-Герман. Минулої пятниці була виставлена попри загальні танці ще й „загальна інтернаціональна програма", в якій взяли участь численні національні групи: естонська, фінська, норвезька, данська, чеська, шведська, мадярська, гавайська і українська (дві групи з В. Рибкою і М. Германом як провідниками). Вартувало було бути на тім вечорі і приглянутись сотькам тих ріжних „американців", молодих, підстаркуватих, а навіть і старих, з якою то вервою вони танцювали не тільки свої власні народні танці, але теж і народні танці інших народів, вивчені під рукою п. Германа. Також мило було відчути, яке то прихильне є відношення тих усіх груп до українських виступів, а зокрема і до п. Германа як організатора любителів народних танків. Те, що ця справа зацікавила й нюйорську пресу й вона присвячує їй багато уваги, теж у великій мірі заслуга п. Германа і його школи.

Г.

КОЖНИЙ СВІДОМИЙ ... АМЕРИКАНЕЦЬ ПОВИНЕН БУТИ ЧЛЕНОМ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ.

МАРТА РЕЙ

відома фільмова акторка, віддалася недавно за Ніла Денга, власника готелів у Флориді.

В БЕЛЬГІЇ СПРАВЖНІЙ ГОЛОД

БРЮСЕЛЬ. — З 8,400,000 бельгійців яких 8,300,000 дійсно голодує. Таке передає Джан Кюдаги, бувший американський амбасадор до Бельгії, а тепер кореспондент американських часописів. Подає на підставі того, що сам бачив і провірив, обїзджаючи Бельгію і розмовляючи з бельгійцями. Він теж подає статистичні дані, як ця справа мається. На питання, чи німці багато зареквірували з Бельгії, відповідає Кюдаги, що не забрано так багато при помочі реквізиції, а більше через закупна німецьких вояків. Тепер, каже Кюдаги, німецька армія живиться тим, що дістає з Німеччини.

ТРУДНОЩІ МОСКОВЩЕННЯ УКРАЇНСЬКОЇ КУБАНІ

„Известія" з 22. IV. повідомляють з Краснодару:

„На факультеті язикознавства і літератури педагогічного учительського інституту вчиться біля 600 студентів, з яких 141 мають кінчити в цім році. Але з 19 студентів лише один добре написав диктат, 3 посередньо, а 15 зле. Студент Лященко зробив в диктатурі московської мови 12 ортографічних помилок, Марченко 10 і Сабельників (мабуть московин) — 8. Дехто з професорів знає московську мову не краще студентів..."

ПІДПИРАЙТЕ СВОЇХ БИЗНЕСМЕНІВ

ГОЛОВНА КВАТИРА „АРМІЇ СПАСІННЯ" В ЛОНДОНІ
згоріла від німецьких бомб. Пожарники пробують гасити огонь.

СТАВАЙТЕ В РЯДИ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ, ЯКИЙ Є НАЙБІЛЬШОЮ І НАЙСИЛЬНІШОЮ УКРАЇНСЬКО - АМЕРИКАНСЬКОЮ ЗАПОМОГОВОЮ ОРГАНІЗАЦІЄЮ.

В КОЖНІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИНЕН ЗНАХОДИТИСЯ ЧАСОПИС „СВОБОДА"

ТАРЗАН, ч. 317. Новий напасник.

TARZAN HAD NO MIRACULOUS SIGHT, BUT HE HAD TRAINED HIS EYES TO THE UTMOST HUMAN POWER.

SO HE CAUGHT A GLIMPSE OF THE HIDDEN ARCHER, THOUGH HE SEEMED TO TAKE NO NOTICE.

SUDDENLY THE ARROW SPRANG FROM THE BOW. TARZAN HAD CALCULATED ITS PATH. HE STEPPED ASIDE.

BEFORE HIS ASSAILANT COULD SHOOT AGAIN, THE MIGHTY JUNGLE LORD WAS UPON HIM.

THEN FROM OUT OF THE DARKNESS A KNIFE SLASHED AT THE APE-MAN.

Тарзан не мав якогось чудотворного зору. Але його зір був так вишколений, як це лиш дозволяла природа.

Тим своїм бистрим зором в темних сінях колиби він завважив батавця з натягненим луком, спрямованим до нього.

Миттю він збагнув віддаль і шлях, яким мала пролетіти стріла. Він не помилявся. Як стріла вискочила, він вспів її успішно уникнути.

Батавець, хотів щераз натягнути стрілу, але Тарзан одним скоком прибіг до нього і схопив за руки. В той час інший батавець замірився ножем.